

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Update Valkenburgse Meer najaar 2026

Geachte Statenleden,

Op 17 maart jl. hebben wij u via een brief (PZH-2026-888061474) geïnformeerd over de stand van zaken rondom het Valkenburgse Meer naar aanleiding van de oeverval die op 1 april 2025 plaatsvond. Op 20 januari en 19 mei jl. hebben wij u voorzien van antwoorden op uw Statenvragen (PZH-2026-885258206 en PZH-2026-891293027). Met deze brief willen wij u informeren over wat er het afgelopen half jaar is gebeurd en wat de komende periode staat te gebeuren.

Ontwikkelingen herstel waterkering en realisatie inrichtingsplanTijdelijke kering en toegankelijkheid gebied

Na de oeverval heeft het Hoogheemraadschap van Rijnland (HHR) een tijdelijke noodkering aangelegd, bestaande uit met zand gevulde big bags. Deze situatie is nog van kracht en HHR blijft dit monitoren.

Het gebied rondom de oeverval is zowel aan land- als aan waterzijde afgezet. In juli jl. is het hekwerk verzaagd. Om deze afzetting heen loopt een voetpad; fietsers worden omgeleid. Omdat de stoomtrein sinds de oeverval geen rondje meer om het meer heen kan rijden, heeft Stichting Nationaal Smalspoor (Smalspoor) een tijdelijke oplossing via een omloopspoor in gebruik genomen.

Grondaankoop

Eerder hebben wij u geïnformeerd over de benodigde grondaankoop van het Rijksvastgoedbedrijf. Wij hebben het aankoopproces weten te bespoedigen waardoor de provincie per 30 juli 2026 alle benodigde gronden in haar bezit heeft, die nodig zijn voor de aanleg van de waterkering en uitvoering van het inrichtingsplan.

Herstel waterkering neemt meer tijd in beslag

Zoals wij eerder met u hebben gedeeld, staat veiligheid voorop. Wij hebben er daarom steeds op gestuurd dat het zandwinningsbedrijf het herstel van de waterkering met hoogste prioriteit zou oppakken als onderdeel van het te realiseren inrichtingsplan. Het zandwinningsbedrijf heeft in eerste instantie toegezegd de ontstane situatie na de oeverval eerst te herstellen en de aanleg van de nieuwe waterkering in september 2026 te starten, met afronding dit najaar. Het zandwinningsbedrijf heeft de provincie op 27 juli jl. geïnformeerd dat de aanleg meer tijd vraagt dan aanvankelijk werd verwacht. In overleg tussen het zandwinningsbedrijf en HHR is gebleken dat de waterkering en het inrichtingsplan onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. De recreatieve infrastructuur en het grotere dijklichaam maken namelijk onderdeel uit van de waterkering. Dit betekent dat HHR meer ontwerp-, toetsings- en uitvoeringseisen stelt dan het zandwinningsbedrijf eerder had voorzien. Ook moet rekening worden gehouden met onder andere de zetting van de waterkering en het dijklichaam. Naar verwachting is de waterkering niet eerder dan eind 2027 gerealiseerd. Wij betreuren dat het herstel hierdoor langer duurt en hebben dit aan het zandwinningsbedrijf laten weten.

Vervolg

Toekomstige zandwinning

De huidige ontgrondingsvergunning verloopt op 29 april 2028. Het zandwinningsbedrijf is voornemens om een wijziging op de ontgrondingsvergunning aan te vragen bij Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) in verband met toekomstige zandwinning.

Gedeputeerde Staten onderschrijven het belang van zandwinning, omdat kalkzandsteen en de komende jaren nodig zal zijn voor de bouw. Voorwaarden voor zandwinning in het Valkenburgse Meer zijn dat het recreatief veilig is en waterstaatkundig veilig is. Samen met het zandwinningsbedrijf zoeken we naar oplossingen hoe nu eerst het inrichtingsplan, inclusief de waterkering, kan worden uitgevoerd. En hoe vervolgens de zandwinning op een veilige manier kan worden voortgezet. Actualisatie van de huidige ontgrondingsvergunning is hiervoor nodig. Naast lopende gesprekken tussen provincie, HHR en omgevingsdiensten is aanvullend onderzoek nodig om de vergunningsvoorschriften te kunnen aanpassen.

Onderzoek

De ontgrondingsvergunning dateert uit 2007. Sindsdien zijn de meettechnieken nauwkeuriger en zijn inzichten ten opzichte van toe te passen technieken om verantwoord zand te winnen veranderd. Samen met Omgevingsdienst West-Holland (ODWH), ODH en HHR zijn wij een onderzoek gestart naar de actuele bodemgesteldheid van het Valkenburgse Meer. Daarbij wordt advies ingewonnen over veilige zandwinningscondities in combinatie met een recreatieve functie.

Aansprakelijkstelling

Op 20 januari 2026 hebben Gedeputeerde Staten het zandwinningsbedrijf aansprakelijk gesteld voor schade en kosten in verband met de oeverval van 1 april 2025 (PZH-2026-885363301). Op basis van de informatie van ODWH (PZH-2026-888061474) hebben wij in

juli jl. de aansprakelijkstelling van het zandwinningsbedrijf nader onderbouwd en hebben we de uitvoerder van de zandwinning eveneens aansprakelijk gesteld.

Nadeelcompensatie

Verscheidene partijen hebben naar aanleiding van de oeverval en de ingestelde noodverordening verzoeken om nadeelcompensatie ingediend bij de provincie.

Op 22 september jl. hebben wij besloten om het verzoek om nadeelcompensatie toe te kennen aan Smalspoor. Uit informatie van ODWH blijkt dat de oeverval is veroorzaakt door het zandwinningsbedrijf, maar wij menen echter dat Smalspoor niet hoeft te wachten op de juridische afhandeling hiervan. Wij behouden ons het recht voor de uitgekeerde nadeelcompensatie te verhalen op de veroorzaker van de schade.

Het verzoek om nadeelcompensatie van Brasserie Buitenhuis is doorgestuurd aan de burgemeester van Katwijk vanwege schade als gevolg van de door de gemeente ingestelde noodverordening. Besluitvorming rondom het nadeelcompensatieverzoek van Gearfreak wordt verwacht in december 2026, omdat eerder enkele (financiële) stukken ontbraken voor behandeling van dit verzoek.

Conclusie

Concluderend kunnen wij stellen dat wij teleurgesteld zijn dat de waterkering ruim een jaar na dato nog niet is hersteld en ook de verdere werkzaamheden voor het inrichtingsplan later worden gestart. Ook het zandwinningsbedrijf spreekt haar teleurstelling uit en zegt toe constructief naar een oplossing toe te werken. Wij doen alles wat in onze macht ligt om het proces te versnellen en te zorgen dat het volledige inrichtingsplan, inclusief de nieuwe waterkering, zo snel mogelijk worden gerealiseerd.

Bij nieuwe ontwikkelingen zullen wij u op de hoogte brengen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff